

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

Thema's in de brief aan de Romeinen

6. Bevrijding van de wet

Een rechtvaardige wet voor een natie

Door hun wedergeboorte uit water en Geest krijgen christenen deel aan de gehoorzaamheid en het leven van Christus. De doop in Hem is het begin van een nieuw leven. Zij hebben een nieuwe Heer en zijn vrij van hun vroegere sla-vernij. Bij de voortzetting van zijn uitleg van het nieuwe leven in Christus, verklaart Paulus in hoofdstuk 7 dat zij daarin ook vrij zijn van de wet.

Bij de verbondssluiting met Israël maakte God Zijn geboden bekend; eerst door de proclamatie van de Tien Geboden en vervolgens in de wet. De nieuwe natie had die nodig om hun leven in het land dat zij gingen bewonen in tal van opzichten te regelen. Mozes zei hier later over: "En welk groot volk is er, dat inzettingen en verordeningen heeft zo rechtvaardig, als heel deze wet, die ik u heden voorleg?" (Deut 4:8). Vromen in Israël verheugden zich dat God Zijn uitverkoren verbondsvolk zo rijkelijk had gezegend met Zijn wet: "Hij heeft Jakob zijn woorden bekendgemaakt, Israël zijn inzettingen en verordeningen. Aldus heeft Hij aan geen enkel volk gedaan, en zijn verordeningen kennen zij niet" (Ps 147:19,20).

Niet onder de wet, maar onder de genade

Toch horen we halverwege de eerste eeuw een andere stem tijdens de vergadering in Jeruzalem, waar sommige tot het christelijk geloof bekeerde Joden vonden dat ook heidense gelovigen de wet moesten naleven. Petrus zei toen: "Nu dan, wat stelt u God op de proef door een juk op de hals van de discipelen te leggen, dat noch onze vaders, noch wij hebben kunnen dragen?" (Hand 15:10). Dit 'verschil van mening' tussen de apostel en de psalmist is te verklaren vanuit de plaats die de wet van Mozes ten tijde van Jezus en Zijn apostelen in het Jodendom innam. Zij werd toen beschouwd als een stel regels waardoor men behouden kon worden. De aandacht voor de wet, die intussen was aangevuld met veel regels uit de mondelinge overlevering, nam de plaats in van het leven in gemeenschap met God en vertrouwen op Zijn genade. Paulus schreef al eerder in deze brief dat mensen door de wet strafwaardig worden en dat "uit werken van de wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen" (Rom 3:20). Met het nieuwe leven in Christus voor ogen zei hij verder: "Immers, de zonde zal over u geen heerschappij

voeren, want u bent niet onder de wet, maar onder de genade” (Rom 6:14). Maar waarom zou bevrijding van zonde vrijheid van de wet betekenen?

Een verhelderende illustratie

Aan de hand van de illustratie van het huwelijksleven verklaart Paulus de nieuwe toestand waarin een volgeling van Christus is gekomen. Het huwelijk is een levenslange verbintenis. Een vrouw is aan haar man gebonden zolang hij leeft. Trouwt zij tijdens zijn leven met een ander, dan wordt zij een echtbrekerster. Sterft haar man echter, dan is zij vrij de vrouw te worden van een andere man. Zo is het ook met de christen. Paulus vergelijkt hem met een vrouw en haar man met de wet. Maar in de toepassing van de illustratie is het niet de wet, maar de vrouw (de christen) die gestorven is en vrij om met Christus verenigd te zijn. In een andere brief schrijft Paulus: “Ik heb u verbonden aan één man, om u als een reine maagd voor Christus te stellen” (2 Kor 11:2). Evenals de dood een einde brengt aan de band tussen man en vrouw, zo brengt de band van de gelovige met Christus een eind aan zijn band met de wet. In zijn vroegere verbondenheid aan de wet heeft hij de vrucht van gerechtigheid niet voortgebracht. De wet bracht immers zonde en de dood voort. Gerechtigheid en leven zijn de vruchten van zijn nieuwe leven in Christus. Zoals Paulus in een andere brief had geschreven: “de letter doodt, maar de Geest maakt levend” (2 Kor 3:6). De letter is de wet van Mozes, gegrift op tafelen van steen. De Geest is de invloed van de levende God in de harten van de gelovigen.

Weinigen in het toenmalige Jodendom hadden zich zo ingespannen om aan alle bepalingen van de wet te voldoen als Paulus. Hij kon over zijn opvoeding schrijven: “Indien een ander meent op vlees te kunnen vertrouwen, ik nog meer: besneden op de achtste dag, uit het volk Israël, van de stam Benjamin, een Hebreëer uit de Hebreëën, naar de wet een Farizeeër, naar mijn ijver een vervolger van de gemeente, naar de gerechtigheid van de wet onberispelijk” (Flp 3:4-6). Toch kan hij nu als christen, terugblikkend op zijn geestelijke ervaringen onder de wet, schrijven: “Want toen wij in het vlees waren, werkten de zondige hartstochten, die door de wet geprikkeld worden, in onze leden, om voor de dood vrucht te dragen; maar thans zijn wij van de wet ontslagen, dood voor haar, die ons gevangen hield, zodat wij dienen in de nieuwe staat van de Geest en niet in de oude staat van de letter” (Rom 7:5,6).

Een blik op Paulus’ ervaring

Als kind leefde Paulus in onschuld. Toen kwam zijn bar mitzwah, de plechtigheid waarbij hij als jongen de verantwoordelijkheid op zich nam de wet te gehoorzamen. Negen van de Tien Geboden vertelden hem wat hij niet mocht doen. De meeste hiervan leverden geen probleem op: hij had geen neiging zich voor een afgodsbeeld neer te buigen of een moord te plegen. Maar één van de geboden luidde: “U zult niet begeren”. Begeerte was de oorzaak van de overtreding van Eva en Adam. Paulus’ woorden: “de zonde heeft mij misleid” doen denken aan Eva’s excuus: “De slang heeft mij verleid en toen heb ik ge-

geten” (Gen 3:13). Paulus ziet in de eerste zonde een beschrijving van zijn eigen ervaring en die van al zijn volksgenoten. Dus niet slechts de uiterlijke daad, maar zelfs de innerlijke intentie verbiedt de wet. In zijn diagnose van verzoeking en zonde schrijft Jacobus: “Maar zo vaak iemand verzocht wordt, komt dit voort uit de zuiging en verlokking van zijn eigen begeerte. Daarna, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volgroeid is, brengt zij de dood voort” (Jak 1:14,15). Dit is ook de ervaring van Paulus. Gods wet gaf gelegenheid God te behagen en Zijn gave van leven te ontvangen: “de mens die ze doet, zal daardoor leven” (Lev 18:5). Door ze niet te doen wordt een mens echter tot de dood veroordeeld: “De prikkel van de dood is de zonde en de kracht van de zonde is de wet” (1 Kor 15:56). Dit is geen kritiek op de wet maar wel op de mens. Paulus’ conclusie uit dit alles is: “Zo is dan de wet heilig, en ook het gebod is heilig en rechtvaardig en goed” (Rom 7:12).

Het innerlijk conflict

Na deze analyse van zijn eigen innerlijke ervaring met de werking van de wet, komt Paulus tot een conclusie die het merendeel van zijn volksgenoten ongetwijfeld volkomen verwerpelijk gevonden zullen hebben. Gods bedoeling met de wet was niet dat een mens door zijn gehoorzaamheid het eeuwig leven waardig zou worden, maar om de zonde en schuld van mensen duidelijker zichtbaar te maken. Dit was Paulus’ conclusie aan het eind van zijn toespraak in de synagoge te Antiochië en, mogen wij aannemen, in de andere synagogen waar hij uitgenodigd werd te spreken: “Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Hem (Christus) u vergeving van zonden verkondigd wordt; ook van alles, waarvan u niet gerechtvaardigd kon worden door de wet van Mozes, wordt ieder, die gelooft, gerechtvaardigd” (Hand 13:38,39).

De tweede perikoop in dit hoofdstuk is dan ook bedoeld om deze doodstoestand nog duidelijker voor te stellen. Ook hier spreekt hij in de eerste persoon – “ik” – al gaat hij over van de verleden tijd tot de tegenwoordige tijd. De grote vraag is echter of hij, in deze ontroerende beschrijving van een intens geestelijk conflict, denkt aan zijn eigen vroegere toestand als Jood buiten Christus, of de gelovige in Christus voor ogen heeft. De eerste woorden verwijzen naar zijn vroegere toestand: “Ik echter ben vlees, verkocht onder de zonde” (v.14). Een zeer betreuwenswaardige toestand! Met zulke woorden had de profeet Elia koning Achab beschuldigd: “Ik heb u gevonden, omdat u zich verkocht hebt om te doen wat kwaad is in de ogen van de HERE” (1 Kon 21:20). De situatie is die van volkomen onderworpenheid aan de tirannie van een vijand.

In het voorafgaande heeft Paulus meermalen geconstateerd dat dit geenszins de toestand is van de gelovige in Christus: “opdat aan het lichaam van de zonde zijn kracht ontnomen zou worden en wij niet langer slaven van de zonde zouden zijn; want wie gestorven is, is rechtekens vrij van de zonde ... Laat dan de zonde niet langer als koning heersen in uw sterfelijk lichaam, zodat u aan zijn begeerten zou gehoorzamen ... Immers, de zonde zal over u geen heerschappij

pij voeren, want u bent niet onder de wet, maar onder de genade ... Maar God zij dank: u was slaven van de zonden, maar u bent van harte gehoorzaam geworden aan die vorm van onderricht, die u overgeleverd is ... Maar thans, vrijgemaakt van de zonde en in de dienst van God gekomen, hebt u tot vrucht uw heiliging en als einde het eeuwige leven". Deze beschrijving is eerder die van de mens die geconfronteerd wordt met een wet die hij niet kan volbrengen. Bovendien heeft de beschrijving van dit conflict tot doel de uitzichtloosheid van de mens onder de wet te belichten. In tegenstelling tot de woorden: "ik echter ben vlees" zegt hij later: "U daarentegen bent niet in het vlees, maar in de Geest" (Rom 8:9). De reden waarom hij zo schrijft, is dat hij nog duidelijker wil laten uitkomen in welke toestand de mens buiten Christus verkeert. De woorden "verkocht onder de zonde" geven aan hoe een mens innerlijk gedwongen wordt iets te doen tegen zijn eigen wil: "Ik doe niet wat ik wens, maar waar ik een afkeer van heb, dat doe ik". De bedoeling is niet om een excuus te vinden voor de zonde, maar zijn onderworpenheid aan een hem beheersende macht te benadrukken. Want deze vijand bevindt zich niet alleen buiten hem, maar heeft zich ook in hem genesteld: "de zonde woont in mij".

Het probleem waarmee Paulus worstelt, is niet dat hij niet weet wat van hem wordt verwacht, maar dat hij het niet kan opbrengen aan die verwachting te voldoen. Als Jood wist hij van Gods roeping en wilde zo graag zijn positieve antwoord daarop geven: "Immers, het wens is wel bij mij aanwezig, maar het goede uitwerken, kan ik niet. Want niet wat ik wens, het goede, doe ik, maar wat ik niet wens, het kwade, dát doe ik" (v.19). Hij voelt zich machteloos en vat deze hele situatie samen in de woorden: "Zo vind ik dan deze regel: als ik het goede wens te doen, is het kwade bij mij aanwezig; want naar de inwendige mens verlustig ik mij in de wet van God, maar in mijn leden zie ik een andere wet, die strijd voert tegen de wet van mijn verstand en mij tot krijgsgesvangene maakt van de wet van de zonde, die in mijn leden is" (v.21-23). Deze wanhopige situatie dringt hem tot het slaken van de wanhopige kreet: "Ik, elendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood" (v.24). Maar dit vraagt hij niet als apostel in Christus. Want hij kent het antwoord heel goed: "God zij dank door Jezus Christus, onze Here!". Vandaar dat hij in de eerste woorden van hoofdstuk 8 overgaat tot het nieuwe leven in Christus; die geven de nieuwe, bevrijdende situatie aan: "Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen, die in Christus Jezus zijn. Want de wet van de Geest van leven heeft u in Christus Jezus vrijgemaakt van de wet van de zonde en de dood" (Rom 8:1,2). Dit "nu" geeft aan dat de toestand, die hij zo aanschouwelijk en aangrijpend heeft voorgesteld, tot het verleden behoort. Niet dat er geen strijd meer is, of verzoeking, maar zijn levensdoel is nu op Christus gericht en hierdoor heeft hij een aansporing die hij onder de wet niet kende: "Vergetende hetgeen achter mij ligt en mij uitstreckende naar hetgeen vóór mij ligt, jaag ik naar het doel, om de prijs van Gods roeping, die van boven is, in Christus Jezus" (Flp 3:14).

A.H.